

HOGYAN GYÓGYÍTHAT MEG A MAGAS VÉRNYOMÁS?

Dr. Bükki Tamás
minősített jógaoktató,
jógaterapeuta, fizikus (Ph.D)

A jóga funkcionális morfológiája,
SOTE, 2019

A group of four diverse students are gathered around a table in a library, smiling and engaged in a discussion. A laptop and several books are on the table. The background shows bookshelves filled with books. A semi-transparent blue and purple overlay covers the left side of the image, containing the text.

Köszönöm!

jelenléted, nyitottságod, kíváncsiságod

Bemutatkozás...

Két úton egy felé: „Szétfoslott a jövőm. Mozdulni sem tudtam, csak hagytam, legyen ... És abban a pillanatban történt valami...”

<https://www.gajatri.hu/joga-blog/ket-uton-egy-fele-fizika-es-joga>

JELENLÉT GYAKORLATA

Vizsgára készülésknél 20 percenként ajándékozd meg magad 5 perc lazítással, így sokkal hatékonyabb leszel – és stressz mentes!

MI AZ EGÉSZSÉG?

WHO: *„Az egészség a teljes testi, lelki és szociális jólét állapota, és nem csupán a betegség hiánya.”*

C.G. Jung: *„Megbetegszünk; ám a betegség nem más, mint a természet egy kísérlete arra, hogy meggyógyítson minket.”*

Dr. Swámi Mudrarúpa (orvos, jógi):
„Az Egészség az, amikor képes vagyok mindazt, ami velem történik, előre vivő, pozitív impulzusként megélni.”

MIÉRT FONTOS AZ EGÉSZSÉG SZEMLÉLET?

A betegségtudat drámája:

- **Negatív gondolatok** erősödnek, félelem, szorongás jelenik meg.

- **Distress állapot** fokozódik: kihat az idegrendszerre, endokrin rendszerre, keringésre, sejt anyagcserére...

- **Kompenzációs reakciók:** túlevés, dohányzás, alkohol, drogok...

- **Csökken az életkedv, életerő:** majd az orvos/gyógyszer meggyógyít.

A jóga alapja az egészségtudat

- A betegség állapot egy segítség- impulzus, ami **aktivításra készítet.**
- Idegrendszer, endokrin rendszer **egyensúlyát** helyre állítja, megőrzi.
- Egyre kevesebb kompenzációs reakció, helyette **örömteli, feszültség oldó gyakorlás**
- Pozitív hozzáállással **nő az életkedved** és életerőd.

Esszenciális magas vérnyomásról

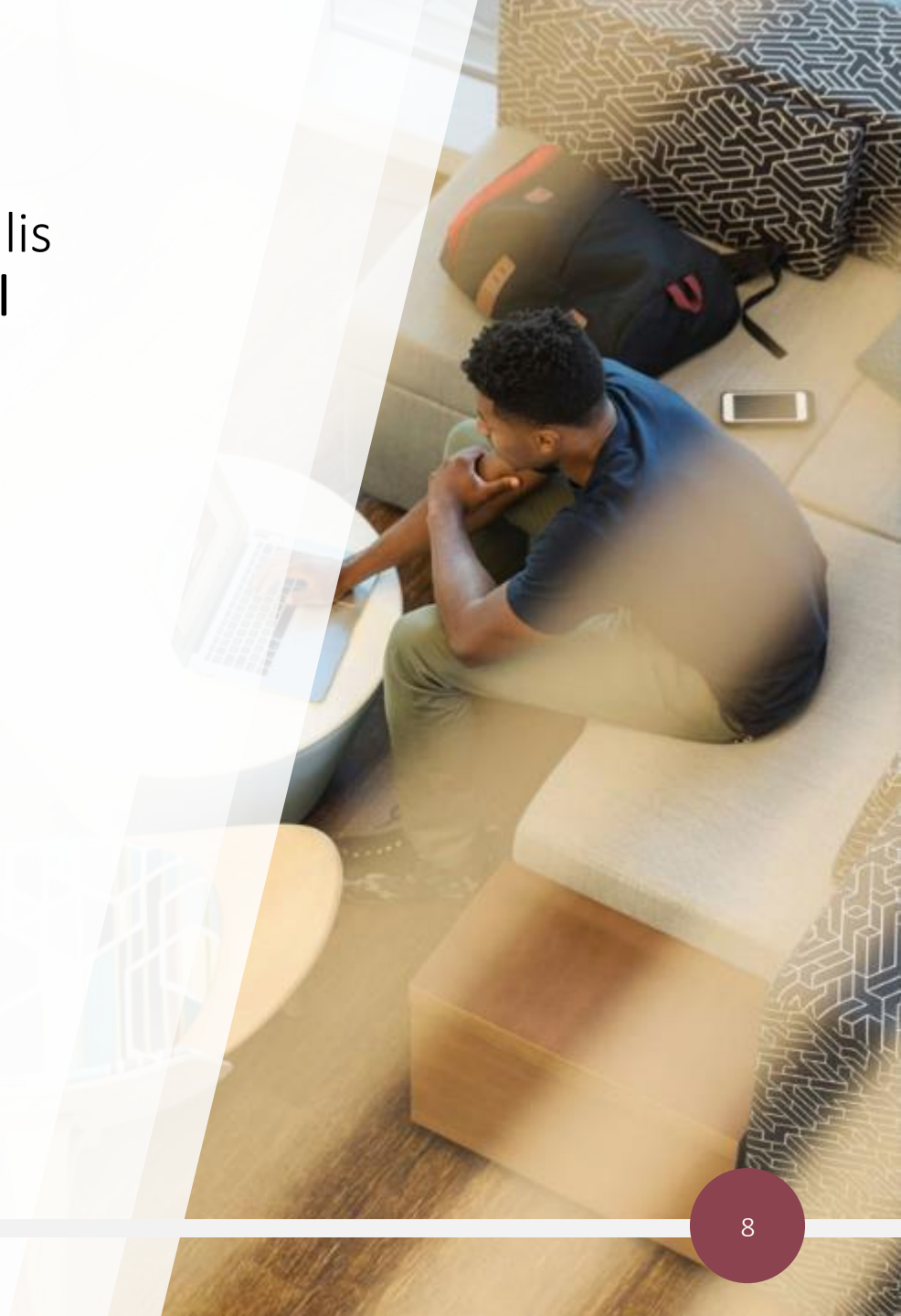
oka, hatása, kockázati tényezők

ESSZENCIÁLIS MAGAS VÉRNYOMÁS OKAI

A magas vérnyomásos esetek kb. 80%-a ún. esszenciális magas vérnyomás, melynél **nem található orvosilag jól meghatározható ok, pl. szervi elváltozás.**

Felismert kockázati tényezők vannak:

- Túlsúly
- Nem megfelelő étrend
- Túl sok só fogyasztás
- Alkohol fogyasztás (drog: szív tápellátás, májfunkció)
- Dohányzás
- Kevés mozgás
- Gyógyszerek (fogamzásgátlók, súlycsökkentők, szteroidok...)
- Distressz

KRÓNIKUS MAGAS VÉRNYOMÁS KÖVETKEZMÉNYEI

Az artériákban

- krónikus gyulladás alakul ki – *atheromatosis* – lumen átmérő megmarad a betegség végső stádiumáig
- az artériák szerkezete megváltozik, érfal megvastagszik, szűkebbé és rugalmatlanabbá válnak – *arteriosclerosis*

Gyakran hosszan, évtizedekig nincs számottevő tünet.

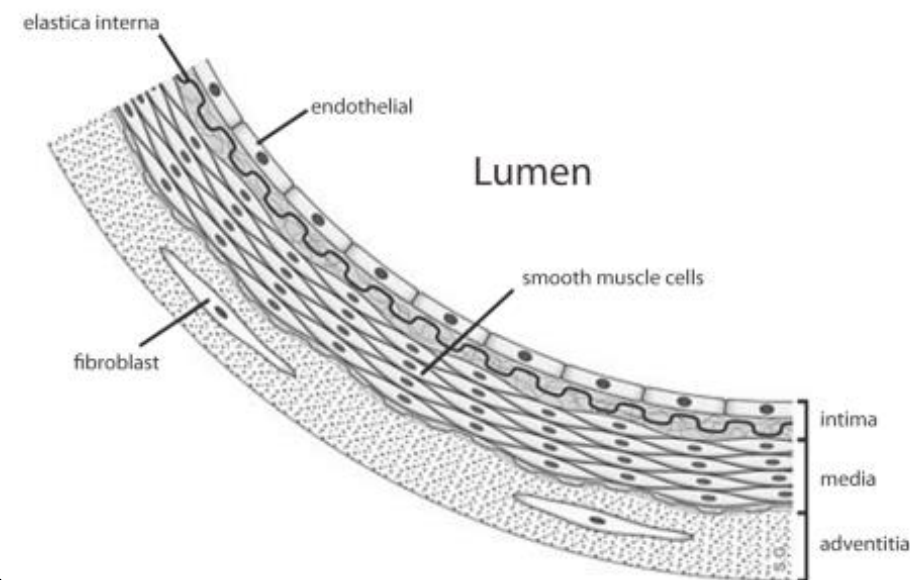
A tünetek hirtelen jelennek meg, amikor más jóval kevesebbet lehet tenni:

- isémiás szívbetegség
- infarktus
- sztrók...
- vese károsodás

Késői-stádiumú biomarker: a vérnyomás a szív és érrendszeri betegséget nem jelzi érzékenyen és kellő időben!

Izzo JL Jr, Shykoff BE. *Arterial stiffness: clinical relevance, measurement and treatment.* Rev Cardiovasc Med. 2001;2:29–34,37–40.

A VÉRNYOMÁS MELLETT MÁS BIOMARKER

2-es típusú diabéteszes betegek esetén a gyógyszeresen helyreállított vérnyomás szignifikánsan nem csökkentette a végzetes és nem végzetes szív és érrendszeri betegség kialakulásának kockázatát

[Science Daily News, National Heart, Lung and Blood Institute \(2010\)](#)

Sokkal fontosabb lenne az érfalak rugalmasságát mérni, pl. Pulzus Hullám Sebesség (PWV) terjedés mérésével:

- EKG-vel (nem mindenhol hozzáférhető)
- PPG-vel (*photoplethysmográfia*): egyszerű eszköz ott lehet bárkinél - PulseOximéter, [okostelefonba, okos órákba építve](#), valamint elérhető [orvosilag validált klinikai Digital Pulse Analyzer](#) (DPA) is.

ÉTREND ÉS TÚLSÚLY

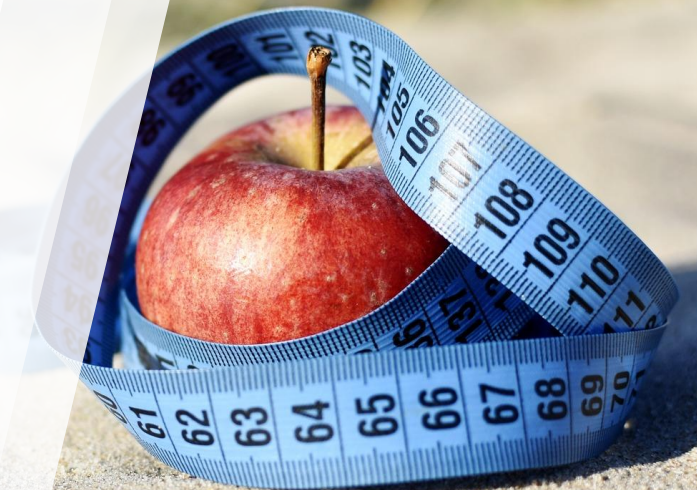
Étrendi javaslatok:

- Minél kevesebb édesség
- Minél kevesebb telített zsír
- Omega-3 (EPA, DHA) bevitel, napi 1000 mg
- [C.J. Lavie et al., Omega-3 Polyunsaturated Fatty Acids and Cardiovascular Diseases, Journal of the American College of Cardiology \(2009\), 54/7.](#)
- **Kerüld a gyulladás fokozó ételeket:** magas hőmérsékleten sütött fehérjében, cukrokban gazdag anyagok esetén két erőteljes gyulladást gerjesztő anyag keletkezik, az AGE (Advanced Glycation End Product) és az ALE (Advanced Lipoxidation End Product)
- **Polifenolok**, pl. szűz olívaolaj, és sok zöldség, gyümölcs

[Bükki T., Szív és érrendszeri betegségek megelőzésének és gyógyításának tudományosan igazolt, gyógyszermentes lehetőségei](#)

5 kg testsúly csökkenés már jelentős segítség, viszont gyorsan nem lehet fogyni – a fogyókúra általában többet árt, mint használ!

A SÓ, A STRESSZ, ÉS A TÚLEVÉS

A túlsózás oka a stressz:

- Az ízélmény endorfinokat szabadít fel
- A só ízfokozó: sózunk, mert szükségünk van stresszoldásra, és az endorfinokra
- A túl sok só (>napi 1.5 teáskanál) visszatartja a vizet, növeli a vérnyomást, többlet munkára készíti a szívet
- Gyorsan és nagy mennyiségű ételt eszünk, mert nem figyelünk az ízekre (pl. beszélgetünk, mobilozunk evés közben)

Az ízélmény miatt válunk függővé a sótól!

*

Ha kevesebbet sót használunk, az ízérzékelés kiélesedik = hatékonyabb stresszoldás.

*

Figyelj oda az evésre, és lassan egyél!

A DISTRESSZ: ami nem fejleszt, hanem rombol

Stressz esetén:

- Lélegzés gyorsul
- Aktiválva a szimpatikus idegrendszer
- Látás javul
- Emelkedik a vérnyomás
- Szív erősebben ver
- Hormonális változás

- A stresszreakció az agy hüllőrészében a gereincvelőben és agytörzsben a *támadás-menekülés-lefagyás* reakcióval kezdődik
- Ezt a késztetést a középagy limbikus rendszerében az érzelmi izgalom fokozza: szorongás, félelem, pánik.
- Nő az **adrenalin** kiválasztás – segít, hogy határozottan cselekedjünk.
- Fő stresszhormon a hipotalamusz által kiválasztott **kortizol**. Emeli a vércukor szintet, fokozza az anyagcserét, elnyomja az immunreakciókat.
- A máj több cukrot bocsájt a véráramba. A hasnyálmirigy több **inzulint** termel -> több energia az izmoknak.

A hosszú távon magas kortizol szint számos krónikus betegségben fontos szerepet játszik!

HF: Nézz utána!
1 cikkből írd rövid
összegzést!

A STRESSZ KIVÁLTOTTA HATÁS

A stressz helyzetet jellemzően nem követi aktív mozgás, így a **hormonokat nem használjuk fel**.
A vérnyomás kicsit magasabb marad.

Felborul az alvási ciklus, elmarad a pihentető mély alvás, hormonális egyensúlyt megváltozik

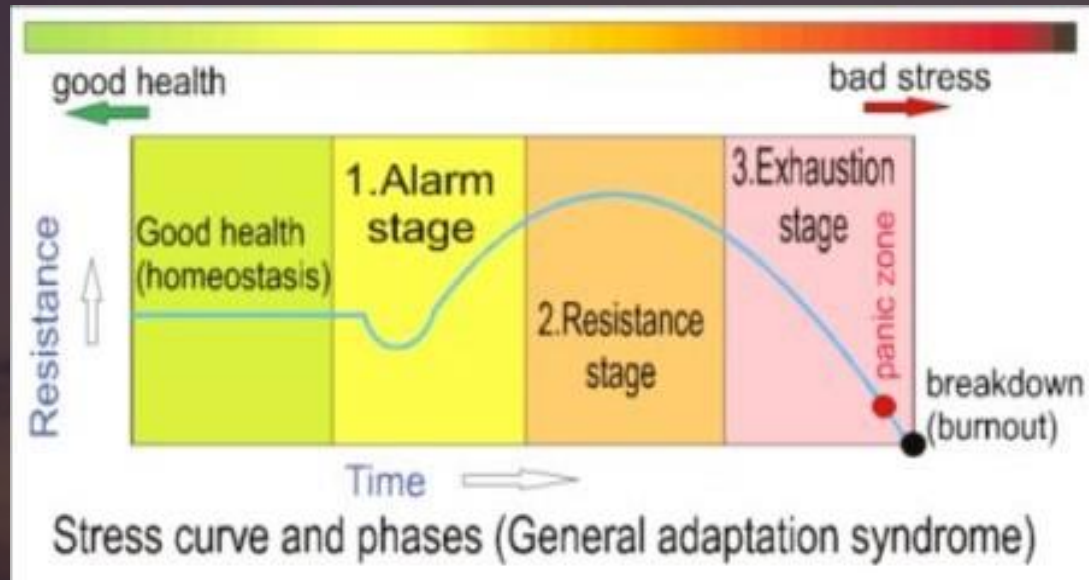
Kompenzációs stratégiák:

- Dohányzás
- Alkohol
- Drogok
- Túlevés
- TV, online játékok
(mozgás, emberi kapcsolatok helyett)

Mindezek tovább növelik az érzelmi és szociális stresszt!

STRESSZ GÖRBE - AZ ÁLTALÁNOS ADAPTÁLÓDÁSI SZINDRÓMA (GAS)

Ha nem tanuljuk meg, hogy rendszeresen lazítsunk, a kimerülési szakaszba jutunk:

apátia, depresszió, szív és érrendszeri betegségek...

- „a krónikus stressz hozzájárul a koszorúér betegségek kialakulásához...
- Rövid (érzelmi) stressz infarktust indít be előrehaladott atherosclerosis esetén...”

[A. Steptoe and M. Kivimaki, Stress and Cardiovascular disease, Nature Reviews Cardiology, 9, 360 \(2012\)](#)

A SZÍVTÖBB, MINT VÉRPUMPA

- Az ***atherosclerosis*** nem egy passzív folyamat, melyben a koleszterin lerakódik az erek falára – a folyamatban az erek **distressz indukálta gyulladásának**, mint immunválasznak alapvető szerepe van.
- Alacsony szintű **krónikus gyulladások megnövelik a depresszió előfordulását**, mely felismert előfutára a kedvezőtlen kimenetelű infarktusnak.
- A szív isémiás károsodásnál fontos endokrin és immun szervvé válik, mely alapvető szerepet játszik a post-infarktusos regenerálódásban.
- Az akut és krónikus stressz (érzelmi, szociális) alapvető szerepet játszik az akut szívbetegségek beindításában krónikus kardiovaszkuláris helyzetben.

[M. Fioranelli, et al, *Stress and Inflammation in Coronary Artery Disease: A Review Psychoneuroendocrineimmunology-Based*, Frontiers in Immunology, 9, 2031 \(2018\)](#)

Úgy tűnik, a szív és érrendszer képes regenerálódni, ha a stresszfaktorok megszűnnek !!!

Brammari pránajáma

„A jógikus xanax”:
10 kör, 5-10 Hgmm
szisztolés csökkenés

REJTVÉNY!

58 éves férfi, magas vérnyomással (syst: 140-160, időnként 200). Gyógyszert szed rá. Olykor szívújéki szorítással. 30 évvel ezelótt tüdőembólia, kritikus állapotban hetekig. Sportos, rendszeresen fut (tájfutás) jelenleg is. Futásnál nincs panasza.

Brammari pránajámát végezve erőteljes szívújéki szorítás. Gyógyszert kell bevennie, hogy oldja a koszorúér görcsös összehúzódást. **Hogy lehet ez?**

A jóga megközelítése

... a magas vérnyomás egy életveszélyes betegség. Ha egyszer elkezdted rá gyógyszert szedni, hacsak nem gyakorlod a jógát, egész életed során függeni fogsz a gyógyszertől. A jógát gyakorlók tapasztalata alapján tudjuk, hogy a jóga nem csupán a tünetektől szabadít meg, ahogy azt a gyógyszerek teszik...

/Dr. Swami Shankardevananda, orvos és jógi; The Effects of Yoga on Hypertension/

A JÓGA TÖBB SZINTEN GYÓGYÍT

- **Stressz oldás 3 szinten:** testi, érzelmi és mentális
- **Egyensúlyba** hozza az endokrin-rendszert (hat a teljes neuro-immuno-endokrin tengelyre)
- **Egészség szemlélet** - pozitív hozzáállás: meg fogok gyógyulni, ami fokozza az életkedvet/életerőt
- **Átalakítja a személyiséget:** segít elengedni a káros szokásokat, reakciókat – feszültség keltése nélkül
- **Javítja a szociális egészséget:** fokozatosan feloldja a személyiségből eredő konfliktusokat

Elsődleges és legfontosabb funkciója a megelőzés!

Miért tudomány a jóga?

Mert konkrét, gyakorlatias, kipróbálható, hatása vizsgálható.

A hatása részben mérhető (pl. biomarkerek), és megtapasztalható (jobb közérzet, derűsebb élet szemlélet)

AZ ELLAZULÁSI REFLEX

70-es években Herbert Benson (*Harvard Medical School*) kutatta a meditáció hatását, és [bevezette az ellazulási reflex fogalmát](#):

„az **ellazulási reflex** kiváltásához szükséges 2 lépés a következő:

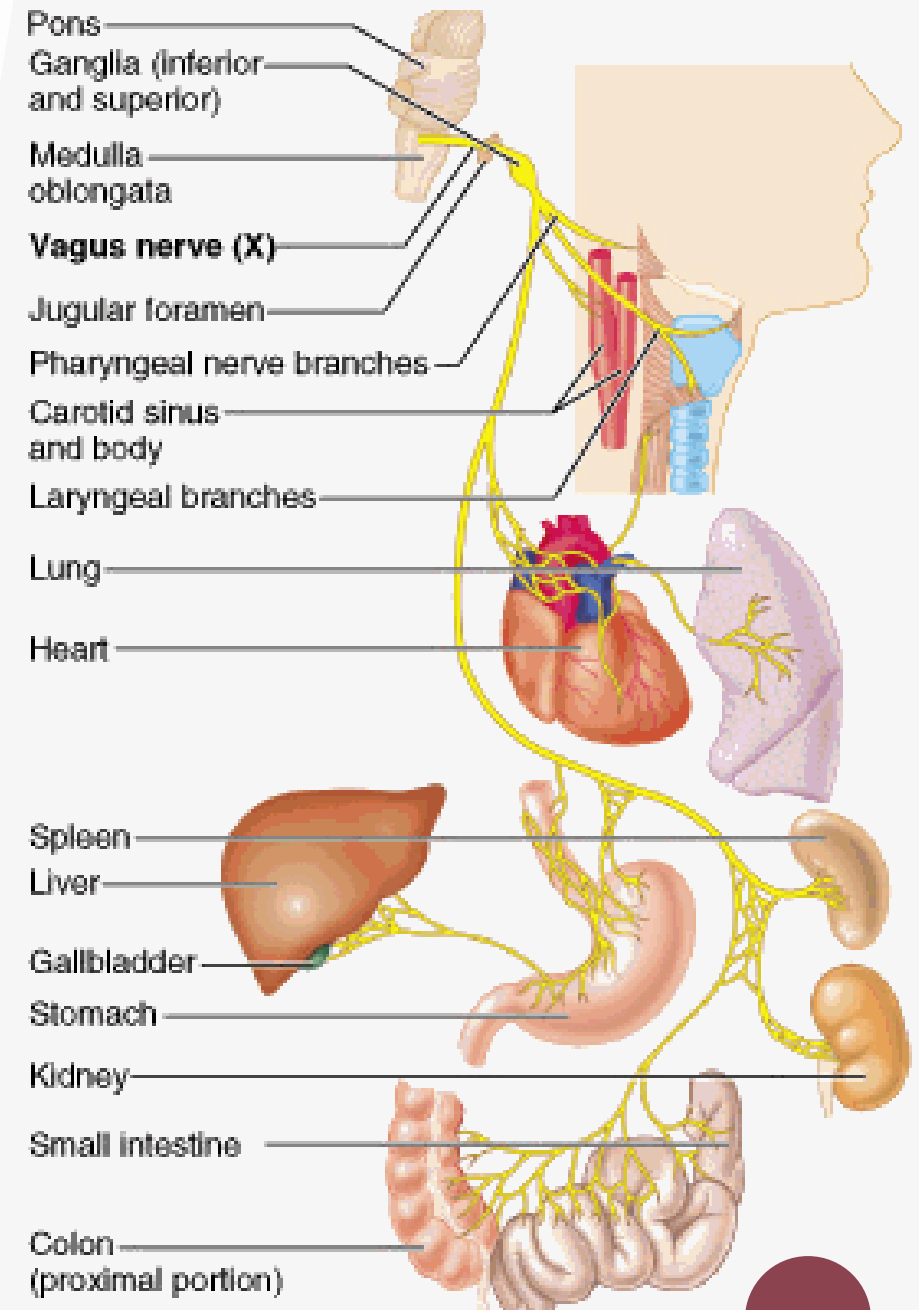
- *Egy szó, mondat, vagy mozdulat ismétlése.*
- *A betolakodó gondolatok passzív félretolása és visszatérés az ismétléshez.*

Ennek végzésére bármilyen relaxációs technika alkalmas, pl. rekeszizomlégzés, csikung, tajcsi, jóga, de még a kötés-horgolás is.”
/Benson-Henry Intézet/

A JÓGA ÉS A BOLYGÓIDEG (*nervus vagus*)

- A jóga többszörösen kiváltja az ellazulási-reflexet:
  - ✓ Az orrjáratokon áramló levegő megfigyelésével.
  - ✓ A mozgás (ászanák) alatt megfigyelt testérzetekkel.
  - ✓ Visszatérünk újra és újra az érzetek figyeléséhez.
- A bolygóideget aktivizálja a lassú rekeszizom légzés. Ennek az idegnek az ingerlése révén domináns lesz a **paraszimpatikus idegrendszeri módus**:
  - ✓ Csökken az izmok feszültsége – az artériákban is!
  - ✓ Lassul a szívverés
  - ✓ Csökken a vérnyomás

A JÓGA ÉS AZ OXITOCIN

Az **az ellazulási reflex oxitocin termelést vált ki**, és így

- biokémiaailag vezérelt **szere hullámot** indít el (nem csak az anyában!)
- **biztonságérzést** vált ki
- **gátolja a gyulladósos folyamatokat**, mert csökkenti a *cikotin* fehérjék hatását
- **gátolja a kortizon hatását**
- **csökkenti a szorongást és stresszreakciókat**

Hivatkozásokhoz lásd Stephen Parker, Az út megtisztítása, Ursus Libris, 2019. A jóga és az idegtudomány találkozása c. fejezet

A JÓGA HATÁSÁNAK TUDOMÁNYOS IGAZOLÁSA

Tudományosan igazolt regeneratív hatás – több mint 50 éves szisztematikus, tudományos feltáró munka:

[Bihar School of Yoga kutatásai](#), pl.:

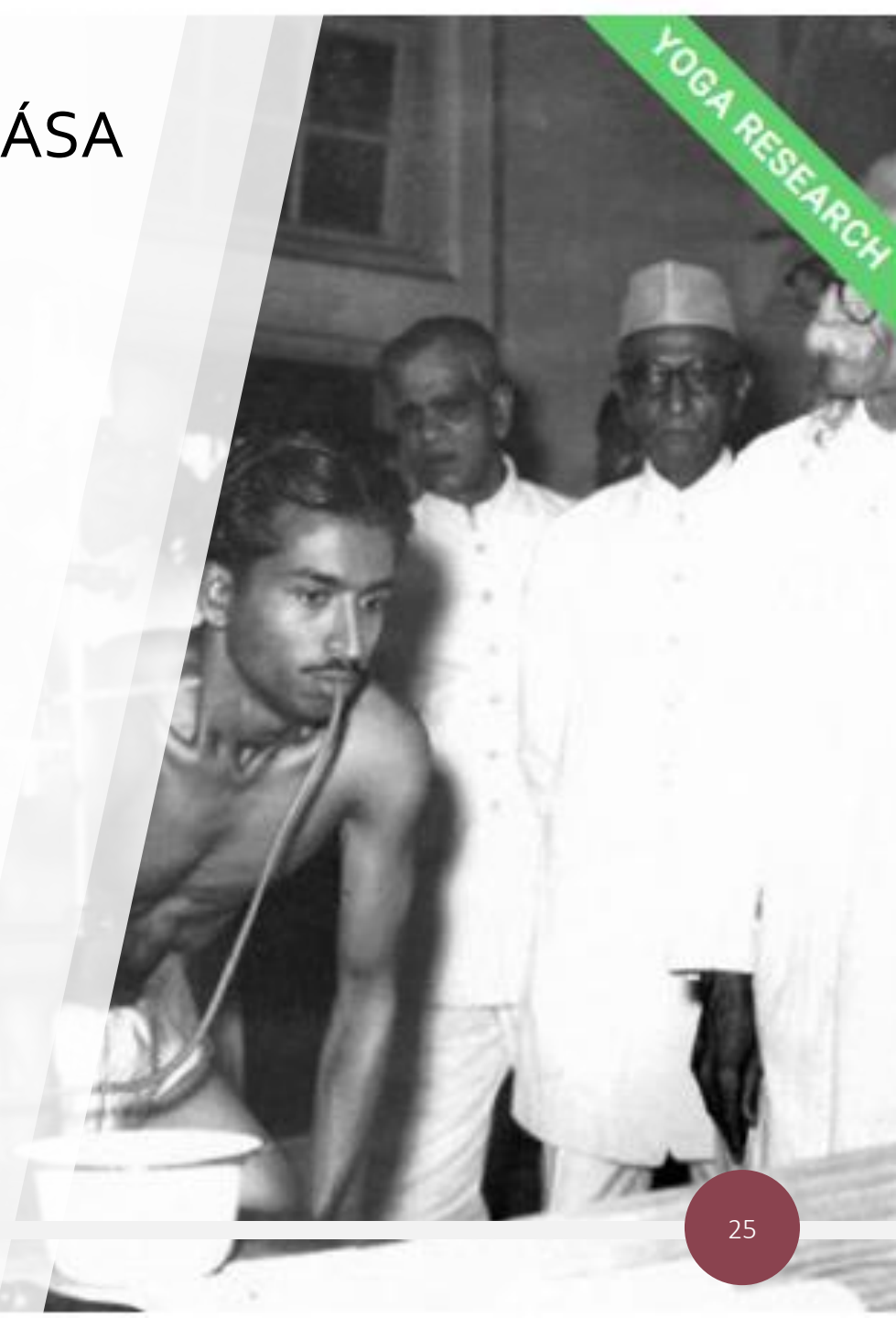

- Dr. Swami Shankardevananda, *The Effects of Yoga on Hypertension*, Yoga Publication Trust, India (1984);
- Swami Satyananda Saraswati, *Yoga and Cardiovascular Management* Yoga Publication Trust, India (1984).

[Kaivalyadhama](#) jóga kórház és kutató intézet kutatásai:

- [Yoga Mimamsa](#) tudományos folyóirat cikkei (internal)
- Folyamatos publikáció [referált szaklapokban](#)

FONTOS SZEREPET JÁTSZIK A REGENERÁLÓDÁSBAN

Széleskörű adatbázis analízissel kimutatták, hogy a **jóga fontos szerepet játszik kardiológiai betegségek kockázati tényezőinek javításában**, így számottevően

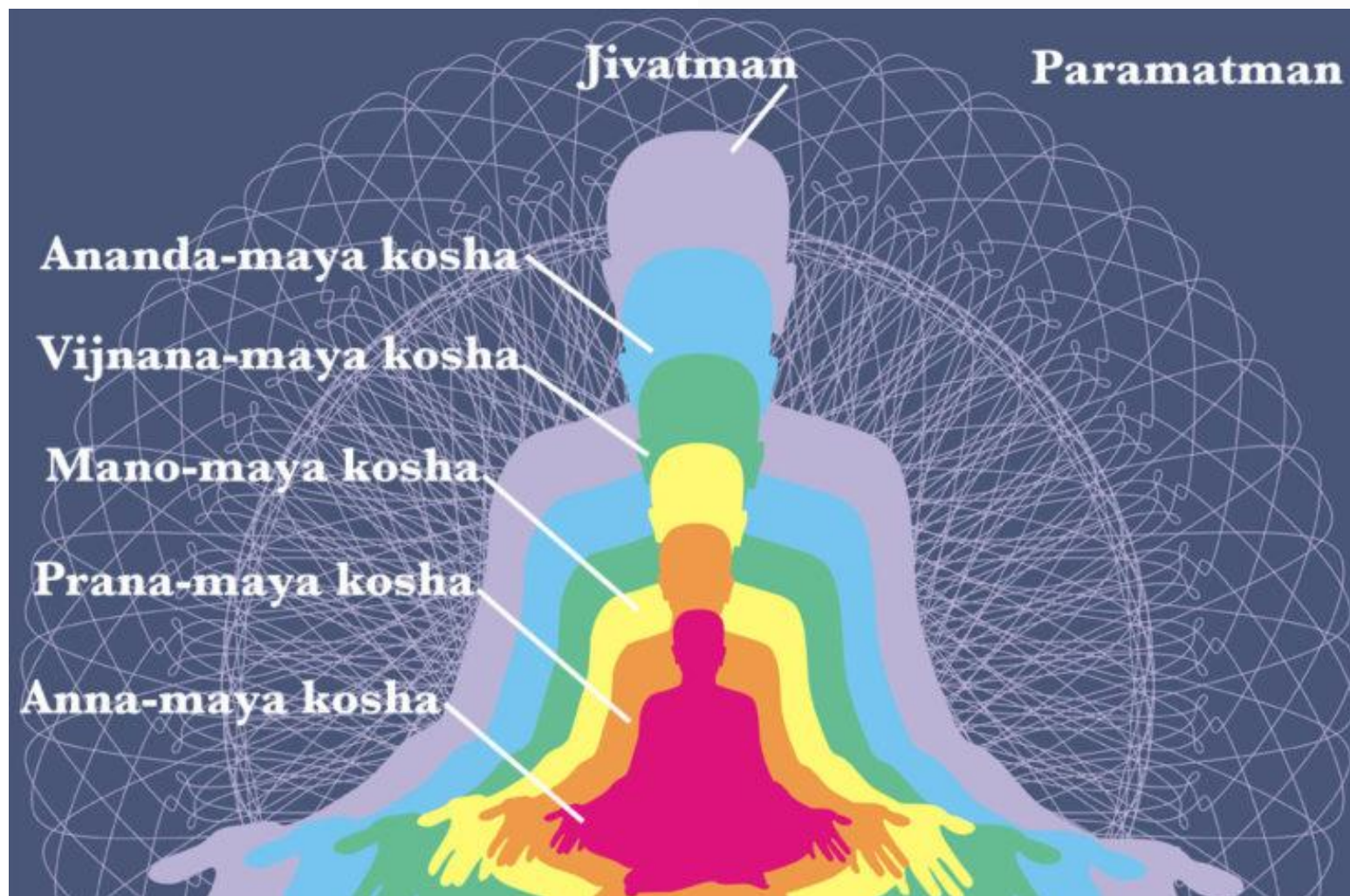
- csökkenti a vérnyomást,
- az inzulin rezisztenciát,
- javítja a HDL szintet:

[H. Cramer et al., Effects of yoga on cardiovascular disease risk factors: A systematic review and meta-analysis International Journal of Cardiology, 173 p170 \(2014\).](#)

FIGYELEM: a korreláció nem jelent ok-okozati viszonyt! Fontos megérteni és vizsgálni a folyamatokat egyre mélyebb szinten.

A JÓGA ÖSSZETETT EMBER MODELLJE

A betegség oka a manomaya kóshában
lévő hibás információ

Az elmében gyökerező problémákat nem lehet megszüntetni kémiai anyagokkal.

Miért?

Anya/Apa: elismerés hiánya; hibáztatás; kritika kivetítése egész lényemre

Túlfeszítés (folyamatos distress) iskolában, munkahelyen, hogy kiérdemeljem az elismerést, Anya/Apa szeretetét

Kiégés, apátia, magas vérnyomás, szívinfarktus, depresszió, asztma...

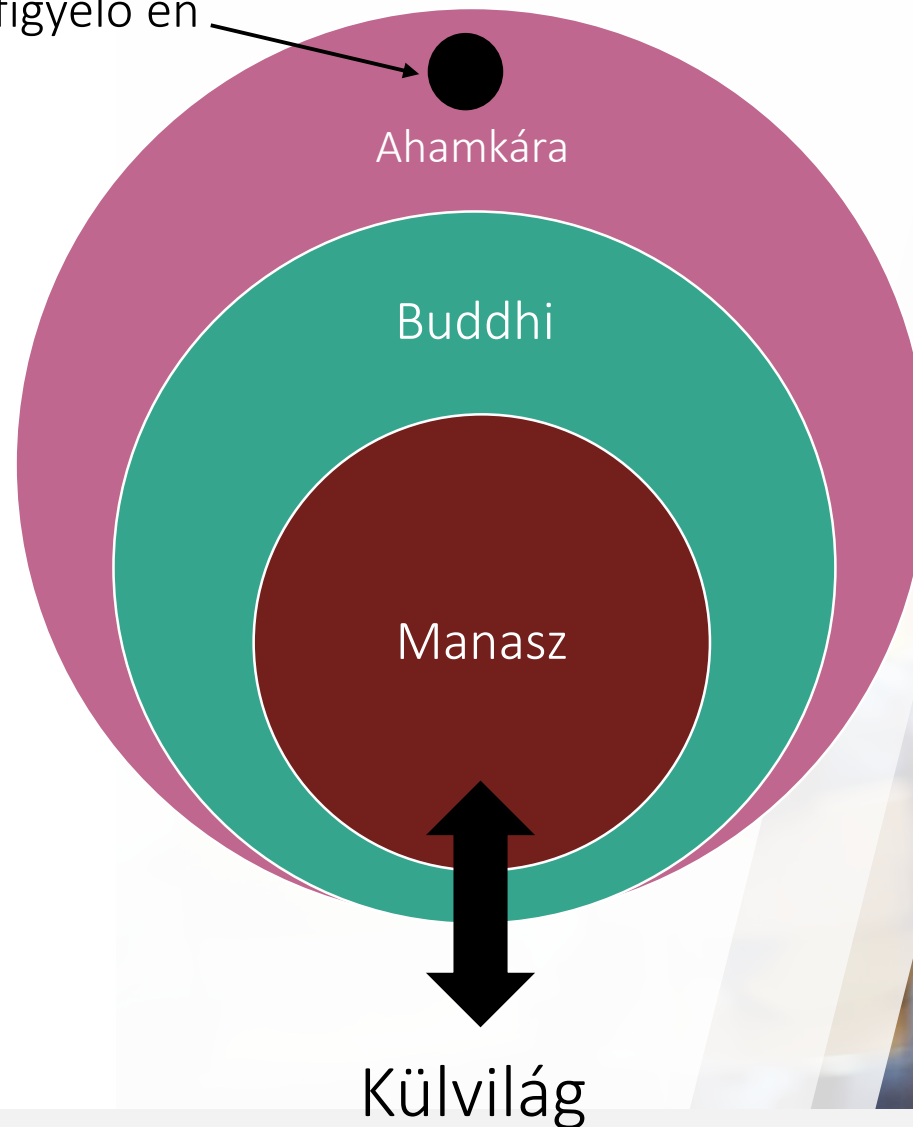
AZ ELME MODELLJE A JÓGA-TUDOMÁNY SZERINT

Manasz: érzékelés, infó feldolgozás (400 TB/s), szűrés; idomítja az adatokat a bennünk élő világmodellhez, és reagál

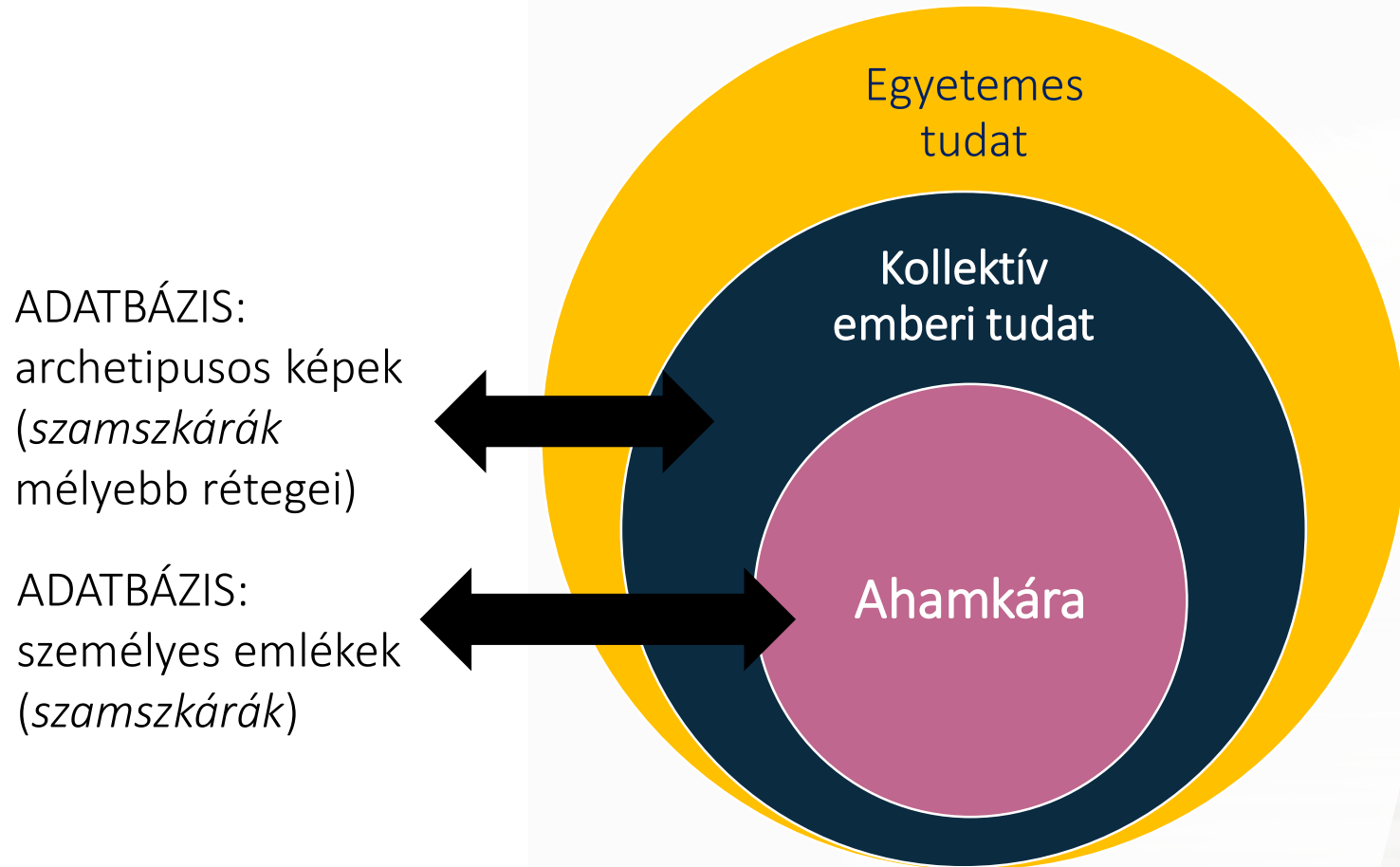
Buddhi: helyes megkülönböztetés. Intuitív adat hozzáférés.

Ahamkára: az éntudat, (ego): akinek gondolom magam

A megfigyelő én

A TUDAT RÉTEGEK KAPCSOLATI MODELLJE

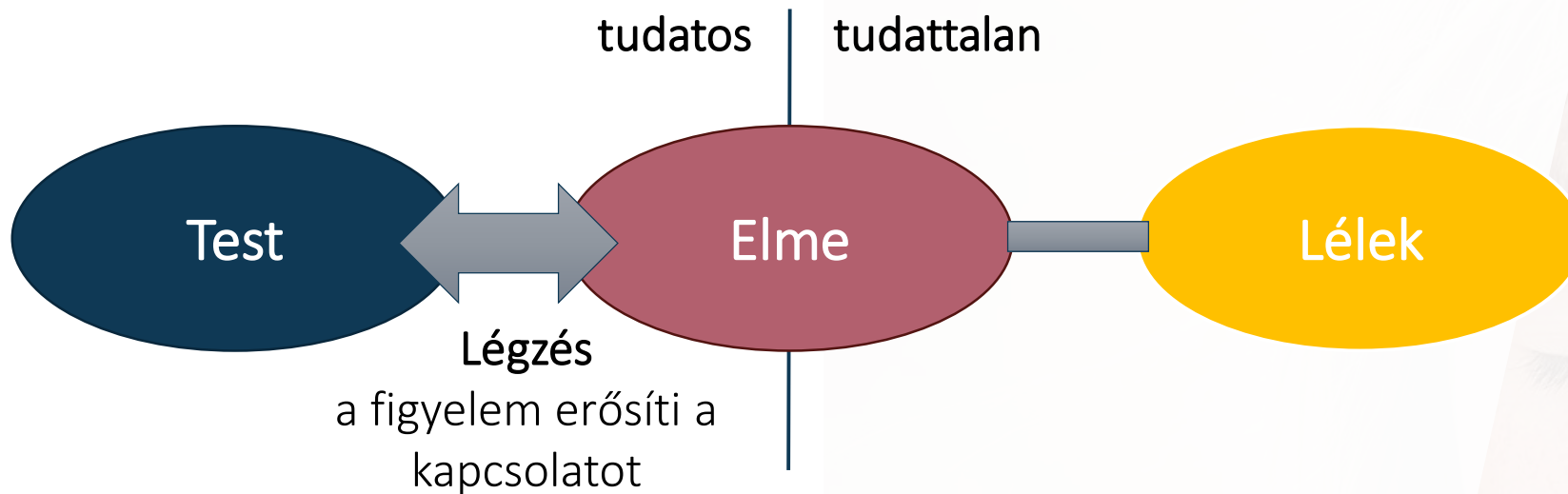

Forrás: Dr. Timcsák Géza: Jóga és Kommunikáció, jógaoktató továbbképzés, 2014

„EGY elme létezik... A gondolkozás nem folyamat, hanem panoráma” /Swámi Satyananda/

A TEST – ELME – LÉLEK KAPCSOLATA

A szenvedés oka az elmében van: *klista-vrittik*. A jóga célja, hogy az elme zaját (*vritti*) elnyugtassa, és így feltárulhat, hogy ki vagyok én. Lásd Patanjali: [Jóga Szútrák](#)

A distressz 2 alap oka (a *klista-vrittikben* van gyökerezik):

- **Kisebrendűségi érzés:** nem vagyok elég (jó)
- **Halálfélelem:** én a test vagyok, ami mulandó (*avidja*, azaz tudatlanság: helytelen önazonosítás)

A 6 AKADÁLY LEBONTÁSA

**A 2 alap okból 6 hibás program jön létre –
malware szoftverek – melyek a háttérben
folyamatosan működnek:**

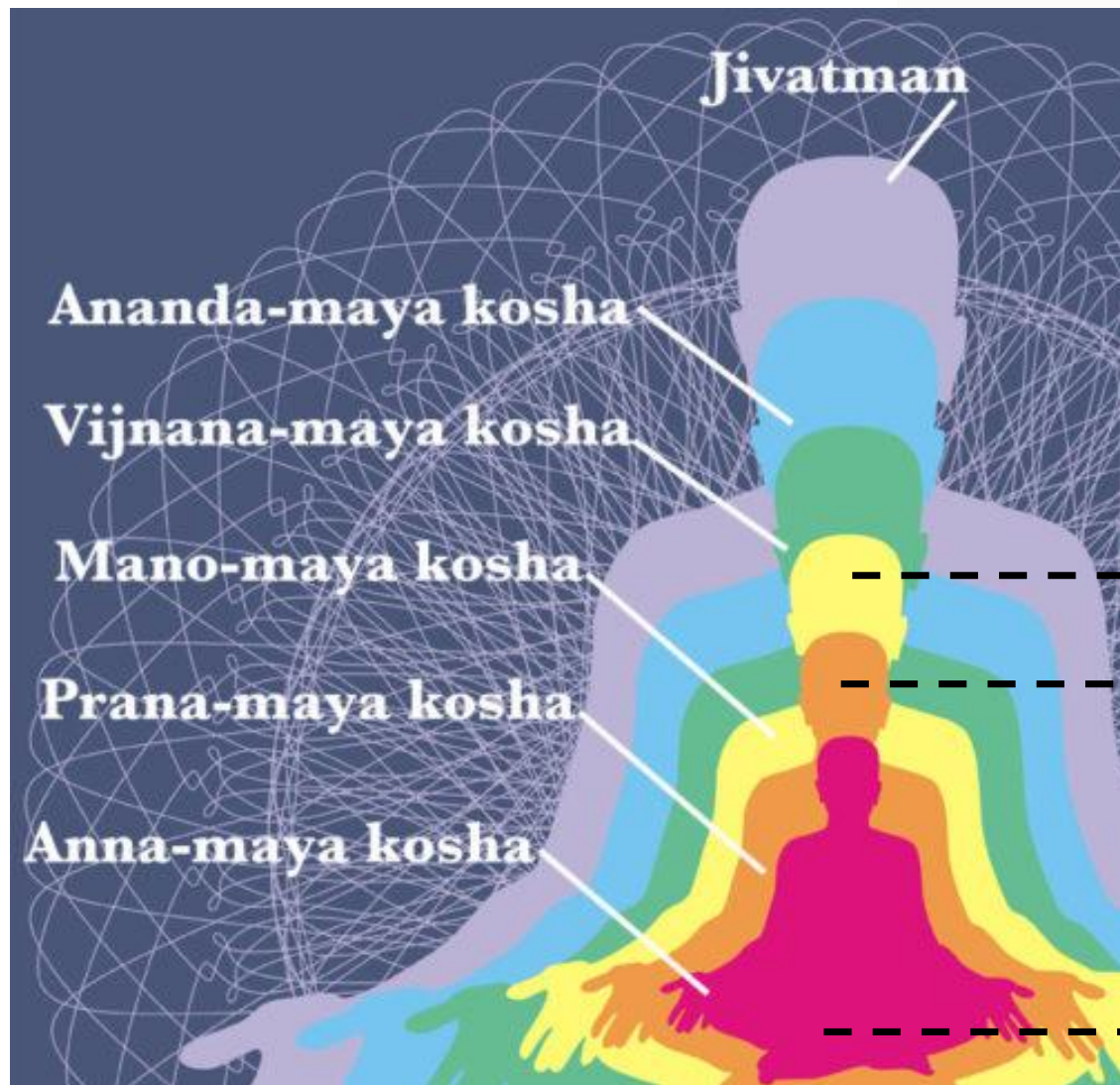
- ❖ Vágyak (feszültség, ha nem kapom meg)
- ❖ Düh (a másik ember az oka...)
- ❖ Irigység/kapzsiság
- ❖ Ragaszkodás (így kell történnie a dolgoknak)
- ❖ Arrogancia
- ❖ Féltékenység (ego – ez az enyém, meg kell szereznem, védenem)

„Megoldás: telepítsd le a malware szoftvert!”
/Dr. Swámi Mudrarúpa/

GYÓGYSZER, PSZICHOTERÁPIA ÉS A JÓGA HATÓKÖRE

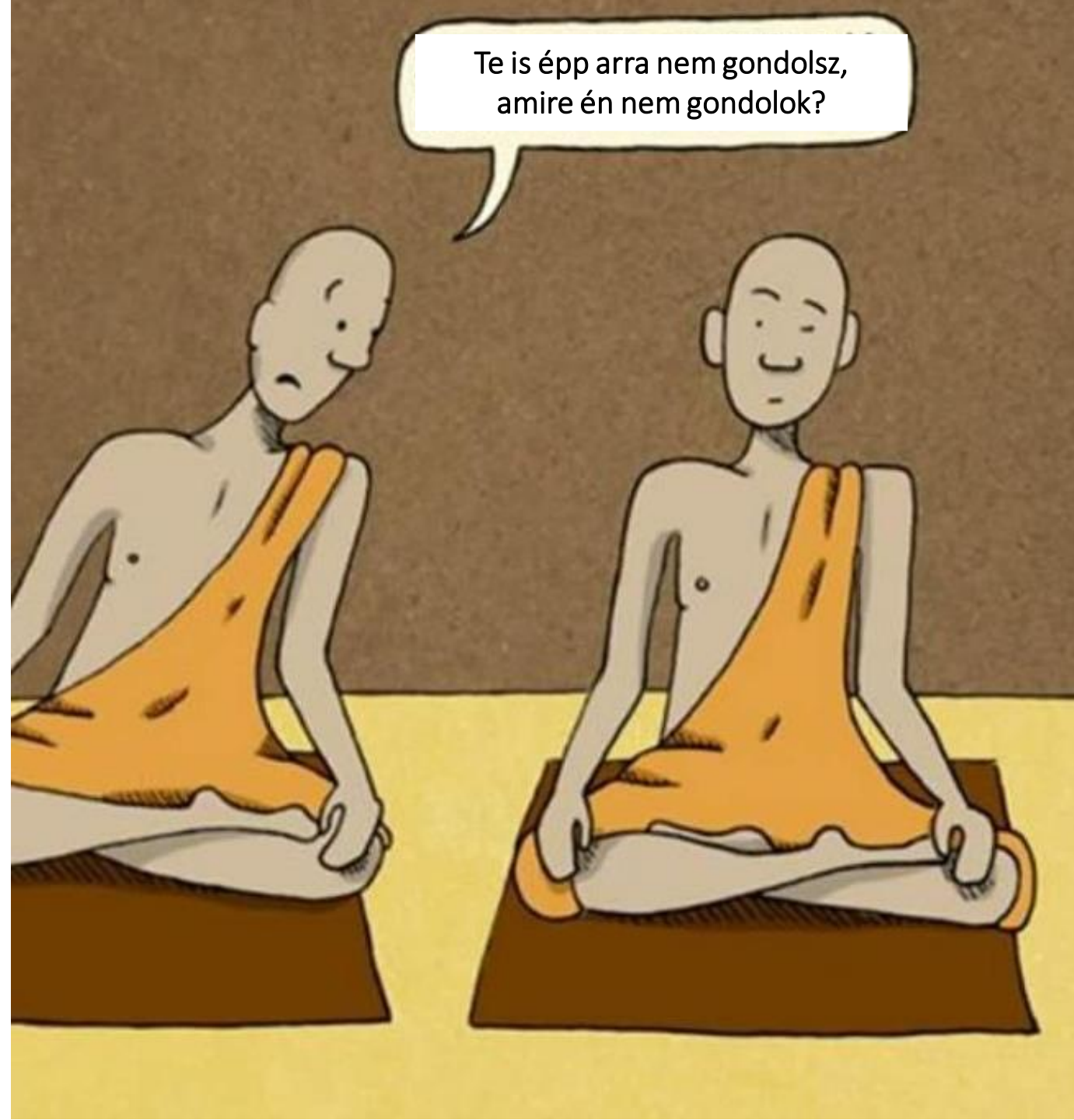
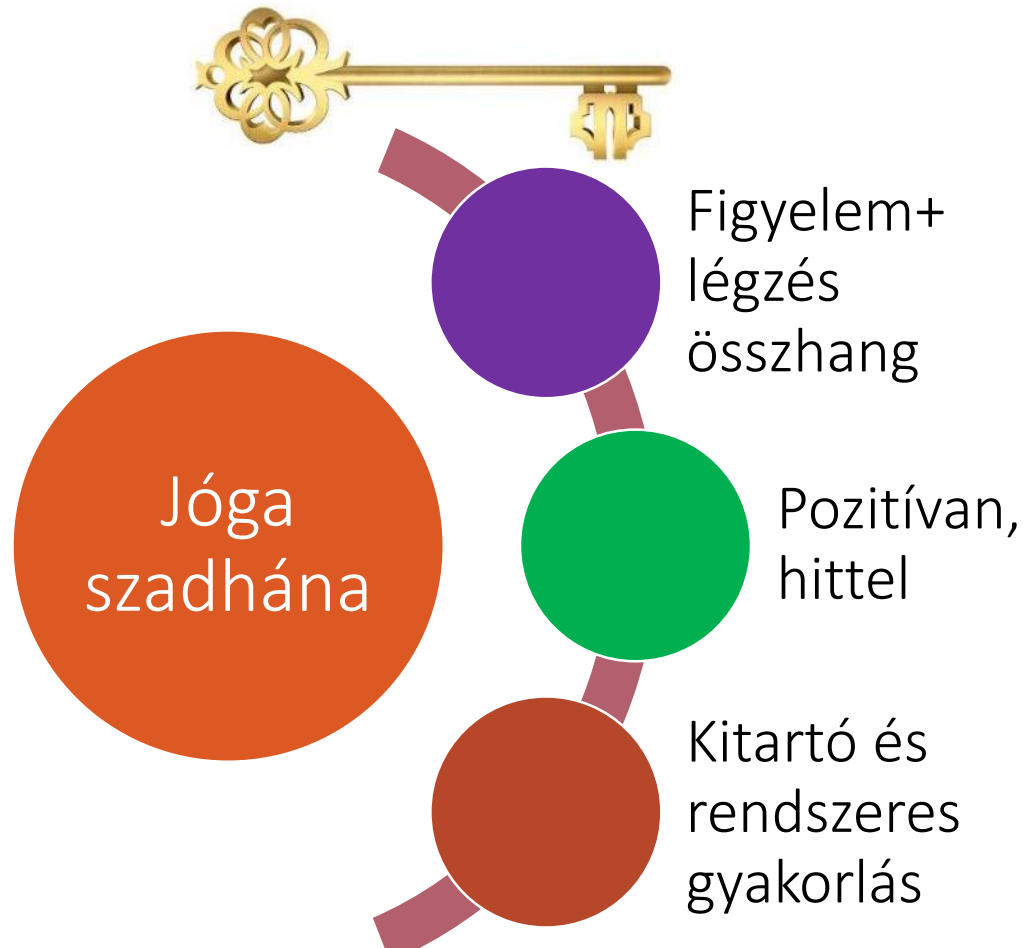

Mi a jógaterápia kulcsa?

Egyik kulcs a FIGYELEM: arra szoktatjuk a gyakorlót, hogy gyűjtse össze és irányítsa benső energiáit!

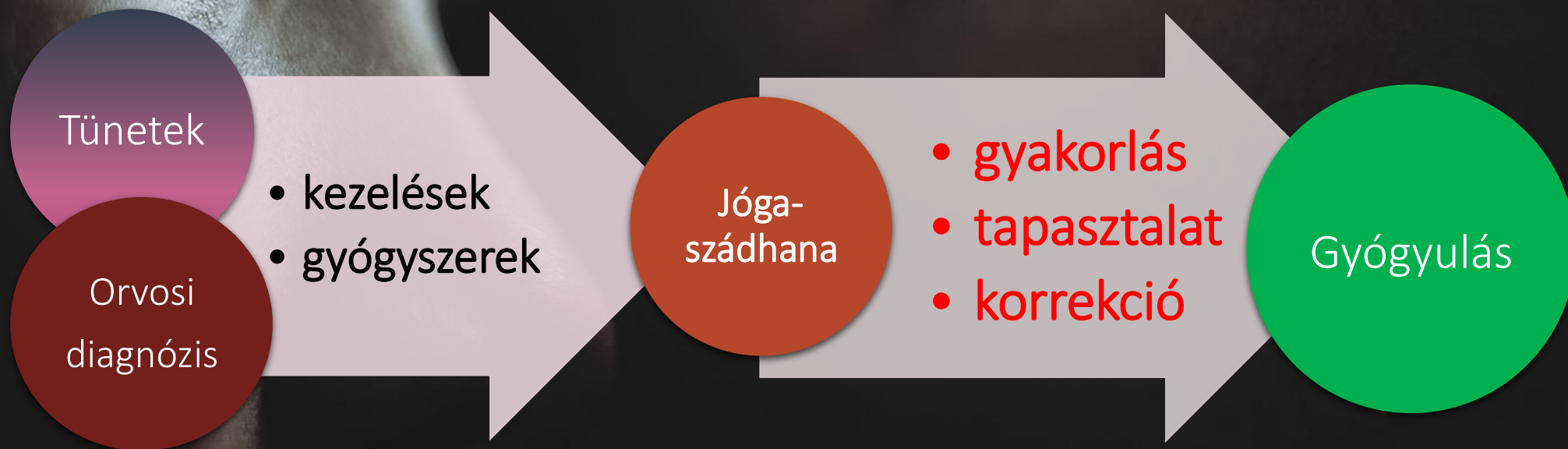
A másik kulcs a FIGYELEM: A terapeuta hosszan figyel a paciensre (jellemzően 1 óra), és a saját intuícióit is figyeli.

Minden információt energia hordoz, így csak a fókuszált figyelemmel és rendszeres, kitartó munkával tudod az elmében (*ahamkára*) lévő hibás információkat átírni.

Fontos az, hogy a jóaterapeuta és az orvos (háziorvos és kardiológus) tudjon egymásról, és működjenek együtt!

A gyógyszereket csak fokozatosan szabad elhagyni, ahogy ezt a beteg állapota engedi!

KONKRÉT JÓGA PROGRAM MAGAS VÉRNYOMÁSRA

- *Pavanamukt ászanák* I-es sorozat
- *Sasankászana* és előre hajó gyakorlatok
- *Tádászana* sorozat
- Hasi légzés, *uddzsáji* és *brammari* pránájáma (1:2 arányú!)
- [Relaxáció](#) és [jóga-nidra](#) (mélyrelaxáció)
- Meditáció
- Mantra (rezgés kód)

FONTOS: mindig lassan, lágyan, könnyedén!

HF: gyakorolj relaxációt 2 hétig, legalább heti 4x. Naplózd a tapasztalatot!

[Bükki T.: 8 fontos, könnyű gyakorlat stressz oldásra és magas vérnyomásra](#)

[Bükki T.: Magas vérnyomás jógaterápiája: online video kurzus](#)

Mi a hit, és mi szükség rá?

A jóga nem vallás.
Egyaránt gyakorolhatja keresztény,
muzulmán, hindu és ateista.
A jóga megerősít az utadon.

A HIT szerepe: Még nem tapasztaltam,
de elfogadom; ezért
pozitív hozzáállással gyakorlom,
és így megtapasztalom.

REJTVÉNY! – Mi a megfejtésed?

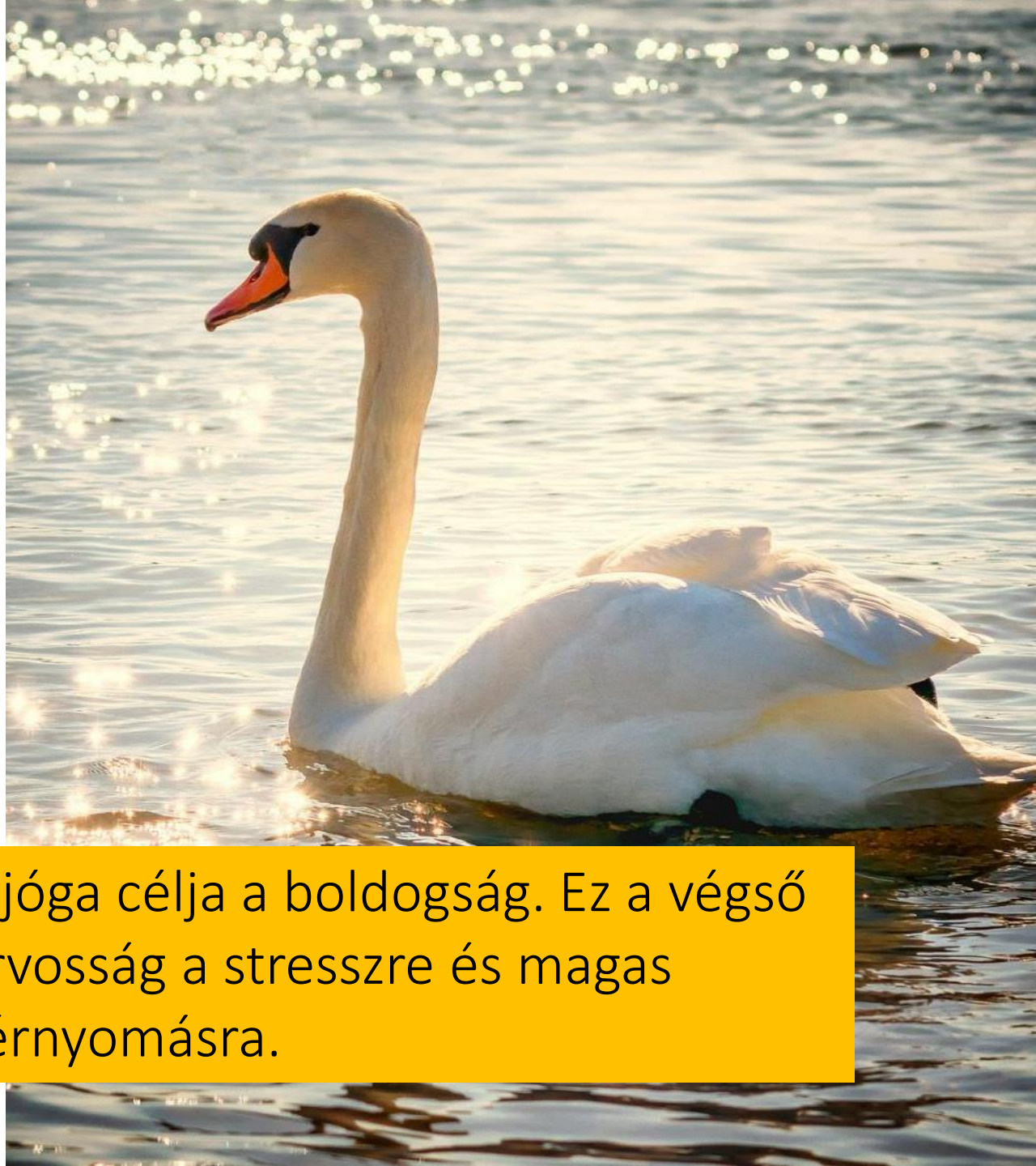
58 éves férfi, magas vérnyomással (syst: 140-160, időnként 200). Gyógyszert szed rá. Olykor szívújéki szorítással. 30 évvel ezelőtt tüdőembólia, kritikus állapotban hetekig. Sportos, rendszeresen fut (tájfutás) jelenleg is. Futásnál nincs panasza.

Brammari pránajámát végezve erőteljes szívújéki szorítás, be kell gyógyszerert vennie, hogy oldja a koszorúér görcsös összehúzóását. **Hogy lehet ez?**

A jógában a gyógyulásod a mellékhatás

Mit jelent ez?

A jóga fokról fokra a teljes szabadsághoz visz el: megértem és megtapasztalom, hogy én nem ez a mulandó test vagyok, hanem a halhatatlan Lélek.

A jóga célja a boldogság. Ez a végső orvosság a stresszre és magas vérnyomásra.

Az Egészség
nem a betegség hiánya.

Az Egészség az, amikor képes vagyok
mindazt, ami velem történik,
előre vivő, pozitív impulzusként megélni.

Dr. swami Mudrarúpa (orvos, jógi)

KÖSZÖNÖM A FIGYELMETEKET!

....

Dr. Bükki Tamás

+36-30-3751960

gajatrijoga@gmail.com

www.gajatri.hu